

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P.**, so sídlom v P., IČO: X., zastúpeného JUDr. J., advokátom so sídlom v D., proti žalovanej **J.**, bývajúcej v B. **o zaplatenie 863.114,40 Sk s príslušenstvom a o vzájomnom návrhu žalovanej o zaplatenie 540.000,- Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 1 C 193/1998, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 14. novembra 2006, sp. zn. 13 Co 131/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 11. mája 2006, č.k. 1 C 193/1998-230 zviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi v lehote 15 dní 53.114,40 Sk; žalobu v zostávajúcej časti zamietol; žalobcu zviazal v lehote 15 dní nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 10.894,- Sk do rúk právnej zástupkyne žalovanej; v konaní o vzájomnom návrhu žalobcu zviazal zaplatiť žalovanej v lehote 15 dní sumu 540.000,- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania ročne od 17. decembra 1998 do zaplatenia; vzájomný návrh žalovanej v zostávajúcej časti zamietol a žalovanej náhradu trov konania o vzájomnom návrhu nepriznal. Vychádzal z výsledkov dokazovania, ktorými zistil, že medzi účastníkmi bola dňa 24. februára 1997 uzavretá nájomná zmluva k priestorom prevádzkovej jednotky maloobchodnej predajne potravín vo V., vedenej na liste vlastníctva č. X., súp. č. X. k.ú. V., na dobu neurčitú, s dohodnutým nájomným 135.000,- Sk mesačne, ktoré zahŕňalo náklady na teplo, elektrickú energiu, vodné, stočné a odvoz smetí. K uzavretiu tejto nájomnej zmluvy nebol daný súhlas obce V., platná zmluva uzavretá následne nebola a na výzvu žalovanej žalobca nebytové priestory vypratal dňa 28. augusta 1998. Vzájomným návrhom sa žalovaná v tomto konaní

proti žalobcovi domáhala zaplataenia bezdôvodného obohatenia za užívanie nebytových priestorov žalobcom (prevádzkovej jednotky maloobchodnej predajne potravín vo V., vedenej na liste vlastníctva č. X., súp. č. X. k.ú. V.) za mesiace máj až august 1998 vo výške 540.000,- Sk s príslušenstvom (4 x 135.000,- Sk). Súd prvého stupňa po právnej stránke uzavrel, že zmluva o nájme nebytových priestorov je neplatná. Pri posúdení výšky bezdôvodného obohatenia žalobcu, ktorý užíval nebytové priestory žalovanej na základe neplatnej zmluvy, vychádzal zo všeobecného záveru, že výška bezdôvodného obohatenia sa rovná výške nájmu. Uviedol, že nie je možné prihliadať na výšku obvyklého nájomného v obci V. stanovenú vo všeobecne záväznom nariadení tejto obce a za rozhodujúcu považoval dohodu o výške nájmu 135.000,- Sk mesačne. Nestotožnil sa so žalobcom v tom, že skutočná výška nájmu bola 60.000,- Sk mesačne, a preto žalobu v časti o zaplataenie 810.000,- Sk zamietol, keďže žalovaná nezískala bezdôvodné obohatenie, ktoré malo vzniknúť v dôsledku rozdielu medzi žalobcom poukázanými platbami vo výške dohodnutého mesačného nájomného podľa neplatnej nájomnej zmluvy a bezdôvodným obohatením žalobcu za užívanie nebytových priestorov. Ako dôvodne podanej súd vyhovel žalobe v časti 53.114.40,- Sk, pretože žalobca namiesto žalovanej uhradil cenu dodávok elektrickej energie dňa 16. júla 1998 v sumách 50.522,- Sk, 1.403,10 Sk, 1.189,30 Sk a žalovaná v konaní prejavila ochotu ich žalobcovi zaplatiť. Vzájomný návrh žalovanej vo výške 540.000,- Sk s príslušenstvom na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého bezplatným užívaním nebytových priestorov žalobcom v období od mája 1998 do augusta 1998 (4 x 135.000,- Sk) považoval súd za dôvodný, a preto mu v celom rozsahu vyhovel. O trovách konania spojených s podanou žalobou súd rozhodol podľa princípu pomerného úspechu, na základe ktorého čiastočne úspešnej žalovanej priznal náhradu trov konania vo výške 88 %, t.j. 10.894,- Sk. V konaní o vzájomnom návrhu súd podľa § 142 ods. 3 O.s.p. žalovanej náhradu trov nepriznal, pretože táto si ich v konaní neuplatnila.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 14. novembra 2006, sp. zn. 13 Co 131/2006 rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola žaloba v zostávajúcej časti zamietnutá zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi do 15 dní 810.000,- Sk. V konaní o vzájomnom návrhu rozsudok okresného súdu vo výroku, pokiaľ bol žalobca zaviazaný zaplatiť žalovanej v lehote 15 dní sumu 540.000,- Sk so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne od 17. decembra 1998 do zaplataenia zmenil tak, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanej 240.000,- Sk so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne od

17. decembra 1998 do zaplataenia. V zostávajúcej časti vzájomný návrh žalovanej zamietol. Vo výroku o trovách prvostupňového konania rozsudok okresného sudu zmenil tak, že žiadny z účastníkov nemá nárok na náhradu trov prvostupňového konania. Odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa vo svojich dôvodoch vychádzal z právneho záveru, že zmluva o nájme nebytových priestorov uzavretá dňa 24. februára 1997 je neplatná, pretože k jej uzavretiu nebol daný súhlas obce. Na rozdiel od súd prvého stupňa však zaujal právny názor, že výšku bezdôvodného obohatenia nemožno stotožniť s výškou dohodnutého nájomného v neplatnej zmluve, keď toto zahŕňa v sebe aj ďalšie položky, a to náklady za teplo, elektrickú energiu, vodné, stočné, odvoz smetí a navyše dohodnutá výška plnenia vo forme nájomného podľa zmluvy o budúcej zmluve mala byť zálohou na budúcu kúpnu cenu. Odvolací súd akceptoval stanovisko žalobcu o primeranej výške nájomného 60.000,- Sk mesačne a túto sumu považoval za skutočné bezdôvodné obohatenie za jeden mesiac užívania nebytových priestorov žalobcom. Vychádzajúc z uvedeného za 14 mesiacov (od 1. marca 1997 do 30. apríla 1998) zaplatil žalobca žalovanej celkovo 1.890.000,- Sk, výška bezdôvodného obohatenia na strane žalobcu predstavovala 840.000,- Sk (14 x 60.000,- Sk), zvyšok plnenia 1.050.000,- Sk (1.890.000,- Sk – 840.000,- Sk) je teda bezdôvodným obohatením žalovanej, pretože táto suma jej bola žalobcom plnená bez právneho dôvodu. Žalobca v zmysle podaného odvolania požadoval iba sumu 810.000,- Sk, odvolací súd preto v napadnutej časti rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrhu žalobcu v plnom rozsahu vyhovel. Za čas od 1. mája 1998 do konca augusta 1998 žalobca nezaplatil žalovanej za užívanie nebytových priestorov žiadnu sumu, preto výška bezdôvodného obohatenia predstavuje 240.000,- Sk (4 x 60.000,- Sk). V tejto časti odvolací súd vyhovel vzájomnému návrhu žalovanej a zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bol žalobca zaviazaný na sumu 540.000,- Sk s príslušenstvom tak, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanej iba sumu 240.000,- Sk s príslušným úrokom z omeškania, v zostávajúcej časti vzájomný návrh zamietol. Rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bola žalovaná povinná zaplatiť žalobcovi sumu 53.114,40,- Sk a ktorým bol vzájomný návrh žalovanej v prevyšujúcej časti zamietnutý, nebol odvolaním napadnutý. Rozhodnutie súdu prvého stupňa o náhrade trov konania odvolací súd nepovažoval za správne z dôvodu, že ani jeden z účastníkov nebol v prevažnej miere úspešný a preto zmenil výrok o trovách prvostupňového konania tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. O trovách odvolacieho konania odvolací súd nerozhodoval, pretože tieto neboli uplatnené.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti vzájomného návrhu, ktorým bol žalobca zaviazaný zaplatiť žalovanej 240.000,- Sk so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne od 17. decembra 1998 do zaplataenia, podal dovolanie žalobca. Jeho prípustnosť dôvodil ustanovením § 238 ods. 1 O.s.p. a dovolanie odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 2 O.s.p. rozsudok odvolacieho súdu vo výroku o povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanej 240.000,- Sk so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne od 17. decembra 1998 do zaplataenia zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Poukazoval na tú skutočnosť, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Uviedol, že bezdôvodné obohatenie ním získané za užívanie nebytových priestorov za obdobie od 1. mája 1998 do 31. augusta 2008 zohľadnil v celkovej výške uplatneného nároku, keď sumu takto získanú (4 x 60.000,- Sk) odpočítal a z toho titulu žalobou uplatnil proti žalovanej len 810.000,- Sk (okrem 53.114,40 Sk za úhradu energií). Vyčítal odvolaciemu súdu, že pri rozhodovaní na túto skutočnosť neprihliadal a vzájomnému návrhu žalovanej do výšky 240.000,- Sk s príslušenstvom vyhovel. Uvedeným rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k „duplicitnému priznaniu bezdôvodného obohatenia žalovanej“ za užívanie nebytových priestorov žalobcom v období od 1. mája 1998 do 31. augusta 1998.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že nájomná zmluva bola medzi účastníkmi uzavretá slobodne a po zvážení ekonomických ukazovateľov, v prípade žalobcu s prihliadnutím na rentabilitu predajného miesta, predpokladanej tržby v porovnaní s nákladmi na prevádzku predajne, medzi ktoré patrí aj nájomné. Nájomné v obci V. sa nemohlo vzťahovať na túto nájomnú zmluvu. Uzavretá nájomná zmluva deklarovala skutočnú vôľu a ochotu zmluvných strán prijať záväzok v určitej finančnej výške. Ide o nájomné, ktoré bol žalobca ochotný platiť s predpokladom, že v budúcnosti predajňu odkúpi. Podľa nej prvostupňový súd dostatočne zistil skutkový stav a rozhodol správne. Na základe uvedeného sa žalovaná nestotožnila s podaným dovolaním, napriek uvedenému však navrhla „celú vec zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal

najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodol rozsudkom alebo uznesením, § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti jeho rozhodnutiu vtedy, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd, vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia [ide o nedostatky v právomoci súdu, v spôsobilosti byť účastníkom konania, v riadnom zastúpení procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej (res iudicata) alebo už prv začatého konania (litispendencia), prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom]. Pokiaľ odvolací súd rozhodol rozsudkom, je dovolanie proti nemu prípustné, ak je napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.) alebo potvrdzujúci rozsudok, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Na vady konania vymenované v § 237 O.s.p. je dovolací súd povinný prihliadnúť ex officio, teda vždy, či už ich existenciu účastník namieta alebo nie (§ 242 ods. 1, veta druhá O.s.p.). Dovolací súd sa preto súčasne zaoberal skúmaním podmienok prípustnosti podaného dovolania podľa § 238 O.s.p. a zároveň zisťoval, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd podľa § 237 O.s.p., ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť konania.

Dovolanie žalobcu smeruje proti tej časti zmeňujúceho rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola v časti vzájomného návrhu žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť žalovanej sumu 240.000,- Sk so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne od 17. decembra 1998 do zaplataenia.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Prípustnosť dovolania proti takémuto zmeňujúcemu rozsudku je založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa. O rozdielne rozsudky ide vtedy,

ak okolnosti významné pre rozhodnutie veci posúdili oba sudy rozdielne, v dôsledku čoho odlišne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Odlišnosťou sa pritom nemá na mysli rozdielne právne posúdenie veci, pokiaľ nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov, ale záver súdu odlišne konštitujúci alebo deklarujúci práva a povinnosti v právnom vzťahu účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, nie je významné formálne hľadisko (ako odvolací súd formálne rozhodol alebo ako formálne svoj výrok označil), ale obsahové hľadisko (vzájomný vzťah rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa v tom zmysle, či práva a povinnosti účastníkov v danom právnom vzťahu posúdili odlišne). Významné nie je ani to, či výroky rozsudkov súdov oboch stupňov sú alebo nie sú odlišne naformulované – aj v tomto zmysle je rozhodujúce obsahové hľadisko. Pokiaľ odvolací súd posúdil práva a povinnosti účastníkov daného právneho vzťahu rovnako (zhodne), nejde o zmeňujúci rozsudok, ale o potvrdzujúci rozsudok.

V konaní o vzájomnom návrhu žalovanej rozsudkom súdu prvého stupňa bol žalobca zaviazaný zaplatiť žalovanej v lehote 15 dní 540.000,- Sk so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne od 17. decembra 1998 do zaplatenia, odvolací súd v tejto časti zmenil rozsudok tak, že žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej 240.000,- Sk so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne od 17. decembra 1998 do zaplatenia a vo zvyšnej časti vzájomný návrh žalovanej zamietol. Odvolací súd teda v časti o zaplatenie 240.000,- Sk so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne od 17. decembra 1998 do zaplatenia potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, keď posúdil práva a povinnosti účastníkov tohto právneho vzťahu rovnako ako súd prvého stupňa, navyše aj z rovnakého právneho dôvodu (ako bezdôvodné obohatenie), preto nejde v tejto časti o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok.

V prejednávanej veci, v ktorej odvolací súd rozhodol rozsudkom, nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 1, 2, 3 O.s.p., lebo dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku, odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu (ktorý v tejto veci doposiaľ nerozhodoval, a preto ani nevyslovil právny názor) a dovolanie síce smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého však odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

So zreteľom na obsah dovolania žalobcu, ktorý dôvodil, že v konaní došlo k inej vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), je vhodné v danom prípade zdôrazniť, že ak je dovolanie neprípustné podľa § 238 O.s.p., dovolací súd sa z vecného hľadiska nemôže zaoberať vadami vychádzajúcimi z dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p., tak ako ich v tejto veci uplatnil dovolateľ v podanom dovolaní najmä v súvislosti s tzv. „duplicitným priznaním bezdôvodného obohatenia žalovanej.“ Zároveň je potrebné osobitne uviesť, že § 237 O.s.p. spája prípustnosť dovolania výlučne len so závažnými procesnými vadami, a výhradne s tými, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť. Existenciu takýchto väd dovolateľ v podanom dovolaní nenamietal. Iné procesné vady (procesné vady inej povahy, než sú vady taxatívne vymedzené v § 237 O.s.p.) a tiež iné nesprávnosti než sú vady postupu súdu v konaní (napríklad nesprávnosti, ku ktorým došlo v rámci právneho posudzovania veci vrátane namietanej tzv. „duplicitnosti priznania bezdôvodného obohatenia žalovanej“), nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohoto ustanovenia.

Vzhľadom na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie; v danom prípade ich účastník nenamietal) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal predovšetkým otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p, pričom dospel k záveru, že prípustnosť dovolania podaného žalobcom nie je založená ani podľa § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.

Zo všetkých dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalobcu neprípustné; opravný prostriedok žalobcu preto odmietol podľa § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Vzhľadom na odmietnutie dovolania z procesných dôvodov sa dovolací súd nezaoberal vecnou správnosťou skutkových a právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142

ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že táto nepodala návrh na ich náhradu (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. júla 2008

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: